HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מעילאי נמי. כי סחיף להו על גבי כשר מיכא קרמא מפסיק שמין חלב שמין לו קרוס דק מלמעלה: **ממשמש.** מגיע"ר: **מפסיק.** לשון פחות אומה פחים (ויקרא ג): **לכשר.** לכאורה שידע לחתוס שמו חילו יש בדין לו לעדות: **שחיטה.** לשון זו לכך הוא לומר שהיה קשר של תפילין. יש בו חומרות שעשו כמו חות דלי"ת שיהא נראה כה שדי השי"ן חקוקה בקמטי התפר כעין ש"ין ולצועה קטנה כפולה [ו]ותליה כעין יו"ד והקשר עשוי כעין ד': **הני שביחן.** תפילין ושיתים וברכת מזונין שלוין תדיר הלכך הכל בקיאין בהם ואין לריכין לימוד שמעצמן יהיה בקי בהם: **שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור.** בפרק השוחט תנן לכולהו שהייה (לקמן לב.) אם שהה כדי שחיטת בהמה כו'. [ו]שחט והתיז הרואש בשת אחת שלא הולין והכיל היינו דרסה. [ז]שחט ושהט ופסק [ח]הגרגרת הרי עיקור. [ט]או שהחליל את הסכין הוי חלדה כחולדה זו המחוכה בחורין. [י]השוחט מתוך הטבעת הוי הגרמה והתם [יא] מפרש לה ואזיל ולשון הגרמה שמכניע ידו לנשת מוך ממקום הכשר שחיטה וכמו היה שוקל עין בעין ונותן לו גירומיו [יב]גבי הכלעה בשבח בתרע (דף פח:): **כולהו** [יג]**תנן.** במתניתין פרק השוחט [יד] שבהמה מתגלגלת בהן וכיון שאין בקי בהן פשיטא לשאול לחכול וכי שמואל לחמורא הוא מתני' אחת למשמועינן שכשר המשנה שנויה ועומדת: **ולא ידע.** אינו יודע שאסור לעשות כן ומחליפה לנו: **אם שהה כדי ניקור.** והוא שיעור שהייה: **לאו כדי ניקור שימנין.** אלמא יש בהן תורת ניקור: **כדי ניקור חכם.** לגדול הסכין שהשעה לריך להרחות הסכין לחכם העיר מפני כבוד החכם כדאמרינן לקמן (דף י:) תע"ג שהשעה בקי בהלכות בדיקה: **אם כן נפסח דבריך לשיעוריס.** פעמים שהחכם רחוק מהשעה פעמים שהוא קרוב: **עצח חכם.** שהשוחט תלמיד חכם ואין מופלג בעיר ממנו כלומר לא תלוי השיעור אלא בשהייה בדיקת סכין לחולדיה: **לא נדק.** בשימנים [טו] מאי טרפה שהוזה אינה מטמאה כדאמרי' בהעור והרוטב (לקמן קכח:) מן הדהמה [טז] מקלת בהמה מטמאה ומקלתה אינה מטמאה ואיזו זו טרפה שנשחטה **נגלה.** דלמא בחזקת שהוזה מחזקין לה כדרב הונא [יז]בפירקין: **בהמה בחזקת איסור.** שהרי מסורה בשחיטה כדאמרי' בפרק אלו טרפות (לקמן מב.) מאי נפקא מינה. ובריאה דמילתיה דהשתא נולד לנו קפק בשחיטה שמא לא נשחט כלל: **מר סבר בחזקת איסור.** הלכתא עומדת על חזקתה שהיה שהוזה וכיון דבחזקת שחיטה [יח]מוקמת לה הרי מתה ומטמאה: **ומר סבר בחזקת איסור אמרינן.** ולאכילה הוא [יט]שנסקרה קודם שחיטה: **לא אמרינן.** שהרי כשר מן החי אינה מטמאה: **וגימא נשחטה הוסרה.** דלמא חזקה לא שייך אלא בדבר קפק דניחא לעשר הכשר על חזקתו: **דלמא דחיסליה כה ריעופא.** שנולד בה קפק טרפיות קפק קודס שחיטה היה בה ויש לתלותו בלאחר שחיטה מוקמינן לה בחזקת היתר דשמא בהמה אינה טרפה ותלינן בלאחר שחיטה וכשרה: **נעול הא ליפנהו.** ולא מזינן בהו שום ריעותא ומאי שפקא ליכא: **מי חיישינן שמא נמקוס נקב.** שהיה בו תחלה מתרמי ליה השתא שהכניס בו שיניו וטרפה דנקבו הדקין מחד משמונה עשר טרפות הוא [לקמן מג.]: **מנקר.** לשון נקיבה קרו"ט בלע"ז: שמע

ואידך הני שביחן. כדאמר (ב"מ דף כט:) תפילין בי כר חבו משמע שכיחי מכאן מדקדק רבינו תם דאין לריך לקשור בכל יום תפילין כשמניחין ארבעינו אלמלו היה מלריך לקשור מדקאמר שהקומץ רבה (מנחות לה: ע"ש בתוס' ד"ה משמע) תפילין מחיימי מבדך עליהן משעת הנחה ועד שעת קשירה ולרבינו תם נראה שהיא קשירה היינו הידוק שמהדקו סביב לראשו כמו (נדה דף כו:) שליא קשורה בו וכמו (ע"ז דף ה.) קשורה בו בכלב דלמי קשירה ממש וכי בכל יום יש לו שלא בר חבו ועוד דברים המונה תפילין (עירובין דף לו. ושם) משמע לשקול לקשור קשר של תפילין בשעת מעשה משום דהוי קשר של קיימא דקאמרינן ישנות מכניסן זוג זוג מצל מדשות לא ומפרש בגמרא דמדשות קרי שלמין מקושרות ושם היה עשוי לקשול ולהתיר בכל יום ע"כ לא קשר של קיימא:

בולהו תנינהו. פירש בקונטרס עקור לתנן שחט את השוט ופסק את הגרגרת ותימה לרבן זה שייך להלכות שחיטה דזה פסול מפני שלא שחטו ולא דמי לשחר הלכות שחיטה ויש לומר לתלייני שאחט בסכין פגומה או במגל וזה נקרע פסק את הגרגרת ופסולה הוי משום דשין שוחטין אלא מוקין לדתנן בפירקין (לקמן דף טו:) מוך מן המגל והמגירה כו' והלכות גדולות פירש עקור שנעקר הסימן [כ] ושחט מוך ממקומו ותימה דמה ענין זה להלכות שחיטה והלא לא עשה כלום אלא שהסימן נשחט מאליו ופשיטא [כא] שחטו בסכין חיפוח ליה מטעם הגרמה ויש לומר דתלייני דשחט את השוט ולא שחטו ולא דמי לשחר הלכות שחיטה ויש לומר דתלייני שנשחט הסימן ואחר כך שחטו וכולהו תנינהו דקאמר היינו מדתנן בפרק כסוי הדם (לקמן דף פה.) הנומל בפרק כסוי הדם ומעקר פטול מלכסות ומה שאמר פשיטא דלא מהניא ליה שחיטה שכבר נטרף ויש לומר לדברי הלכות גדולות גמי אמר טרפה היא אלא שכן הלכה למשה מסיני דאין שחיטה מועלת בסימן שחוט הנשחט מוך למקום חיבורו אין בושט אין בקנה ואפילו עוף שהכשרו בסימן אחד אם נשחט האחד אין שחיטה מועלת בשני ומה שאמר תאמר ולמה ליה מוכה בהלכות שחיטה שהרי נקב הוא בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך במה נטרפה ולימא נשחטה הותרה הא קמ"ל דאע"ג דאיתילד בה ריעותא כדבעא מיניה רבי אבא מרב הונא בא זאב ונטל בני מעים מהו נטל הא ליתנהו אלא נקב בני מעים מהו נקב הא קא חזינן דהוא נקבינהו אלא נטלן והחזירן כשהן נקובין מהו מי חיישי' שמא במקום נקב נקב או לא א"ל [כב]אין חוששין שמא במקום נקב נקב איתיביה [כג]ראה צפור המנקר בתאנה ועכבר המנקר באבטיחים חוששין

עקור לפירוש הלכות גדולות מעין שאר הלכות שחיטה שהן בגוף השחיטה ועקור לינו בגוף השחיטה אלא שחוטו סימן שנעקר וגם קלת קשה לשון נוחר ומעקר משמע שלינו אלא מעקר הסימן ואין עושה שחיטה אחרת רק שמיתתו בעיקור כמו בנחירה ואינו כן שבכך לא היה מת ומה שקשה מלקמן [כד] לפירוש הקונטרס ומפרק אלו טרפות ולייבא הלכות גדולות לפרש כל אחד במקומו בעזרת השם יתברך: **בדי** ביקור טבח חכם. ואף על פי שיש סכין גדולה וסכין קטנה מצעריען לכל בהמה בסכין שיש בה כמלא נוחר ומוך לנוחר כמלא נוחר: **ואסורה באכילה.** משום דרוב פעמים שוחט שפיר ושריא מלחורייתא לא אחמירו לעשות נבלה: **אמר** ליה אין חוששין שמא במקום נקב נקב. ואפילו יש שם נקניס הרבה אלא במקום שיניו מסתברא דמלינן כולהו נזוחי כי היכי דמכשרינן [לקמן מט.] היכא דממשמש יודע דטעמא שמע

מסורת הש"ס

ו) לקמן לב., ב) [לקמן לב.], ג) [ובמס' לה:], ד) ביצה כה., ה) [עיין תוס' יבמות ג: ד"ה אלא ועי"ע תוספות ביצה כה. ד"ה בחזקת שהשינו על פרש"י להכא], ו) [לקמן מט.], ז) [תוספתא מכוזות פ"ו ה"כ], ח) [לקמן לב:], ט) [לקמן לב.], י) [שם], כ) [לקמן לב. ושם], ל) [ויקרא ג: לב. יח.], מ) [ויקרא יט], נ) ב"מ ובשמט. ר"מ, ס) ב"מ שמטו. ר"מ,

הגהות הב"ח

(א) גמ' לתמר רב הונא בהמה: (ב) תוס' ד"ה כולהו וכו' ומה שקשה מלקמן דף כ לפי' הקונט' ומפ' שלו טרפות דף מד ולייבא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בעין משפט סי' ג"ב טוש"ע י"ד סי' ט' סעיף ג' וסי' כ"ג סעיף ג' וסעיף ב' וסי' כ"ד ס"ק וס"ו וסי"ב ועי"ש בל"ל:

לעזי רש"י

מגי"ר. למשמש. קרו"ט. חורים.

מוסף רש"י

בהמה בחייה בחזקת איסור. אבר מן החי, עומדת. ופקפ מינה שאם מיכא קפק בשחיטה נעמידנה על חזקתה ותקורב על שיודע לך בכוזב שנשחטה כראוי, ומשחטה כראוי היא שחיטה, דשמא בהמות אינן טרפות ואם נמלא בה נקב בריאה או בגוי מעים ויש לתלותו לאחר שחיטה ולהכשיר ובקולס שחיטה ולשחור, העמידה על חזקתה שחיטה זה קולס שנמלא בה קפק זה ומותרת על שיודע לך שמא שהיא טרפה (ביצה כה.).

שיטה מקובצת

(ז) ורצועי קטנה כפולה תלויה בה כעין יוד: (ב) ופסק את הגרגרת היינו עיקור: (ג) נותן לו גירומיו הכרעות בבבא בתרא: (ד) כולהו תנננהי במתני' פ' השוחט: (ה) לא בדק בסימנים לאחר שחיטה מאי: (ו) כדרב הונא בפירושא דמילתיה הס"ד: (ז) שהרי בכל ספק אתה אומר העמד דבר על חזקתו שהיה מתחלה שאינך יכול: (ח) נשחטה הרי היא בחזקת היתר דרוב בהמות שנשחטו הרי הן בחזקת היתר ולקמן מפ' מאי נפקא מינה: (ט) מוקמינן לה הרי היא מתה ומטמאה: (י) הוא שנאמרת קודם שחיטה: לא אמרינן שהרי בשר מן החי אינה מטמאה ב"ב שבס"ו לא נמצא כל זה:

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה יט:

ב [מיי' פ"ג מהלכות תפילין הלכה יג]:

נב ג ד מיי' פ"ד מהלכות שחיטה הלכה ג ד סמג עשין סג א] טוש"ע י"ד סימן ל סעיף ל [ב ג]

וסימן כג סעיף ג:

נג ה מיי' פ"ל מהלכות שחיטה הלכה יב סמג עשין סג טוש"ע י"ד סימן כה סעיף ג:

נד ו מיי' שם הלכה יג:

נה ז מיי' שם הלכה יג טוש"ע י"ד סימן כה סעיף ג בהג"ה:

ח [מיי' שם פי"ל הלכה יג טוש"ע י"ד סימן לט סעיף ב]:

נו ט מיי' פ"ו מהלכות שחיטה הלכה יד סמג עשין סב טוש"ע י"ד סימן כה סעיף ג [וסימן לו סעי' ה וסי' ל סעי' ל]:

נז י מיי' פי"ב מהלכות רוצח הלכה ב סמג עשין עט (טוש"ע) [טור] י"ד סימן קנו:

רבינו גרשום

מעילאי נמי קרמא איכא ולא ג) יכול לומר ולא לסחוף: לא איידי דמשמש' וכו'. מיפרכת בלומר ששומטין אותה ולא שומטין קרמא תאתה: ואידך הני שביחי כלומ' אלו אין צריך ללמוד דהני שכיחן שאנשים אחרים יודעין איח דא' כתב שחיטה ומילה שכיחי בכל עידנא: מאי קמ"ל כולהו תנננהי. כלומר והא אמרינן לעיל בודק אם יודע לומר הלכות שחיטה מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו: אם שהה כדי ביקור. כלומר דיבדוק הסימנין כו' לא כדי ביקור חכם לא כדסברת כדי ביקור סימנים אלא שיבדוק אותו סכין חכם: אם כן נתת דבריך לשיעורין. כלומר פעמים שהוא עומד בקרוב ופעמים ברחוק וזו היא שעורין: אלא כדי ביקור טבח חכם. טבח עצמו ששחט שהוא חכם: והשתא מתה היא. כלומר נבלה: ומר סבר בחזקת איסור קאמרינן ולא נבלה. ולימא נשחטה הותרה מפני מה את אמרת בחזקת היתר. הא קמ"ל דאע"ג דאיתיילידא בה ריעותא כדבעא מיניה ר' אבא [מרב הונא] משום זה בעיא צריך לומר בחזקת היתר עומדת עד שיודע במה נטרפה: נטל הא ליתנהי. כלומר מה אנו יודעין אם נקבן ואם לאו ומשום הכי ג) אמר בחזקת היתר עד שיודע כו'. חיישינן שמא במקום נקב נקב כלומר ואסור שטרפה היתה שנקובה היתה או דילמא דזאב עצמו עשה נקב זה ומותר. אמר ליה לא חיישינן שמא מעיקרא היתה נקובה ומותרת: המנקר. כלומר דאכל בתאנה: באבטיח. כמו אבטיחין. חיישינן שמא במקום נקב של נחש

ג) תוס' ל"ל ומאי אמר דלא קמתוץ. ד) נראה ל"ל ומשום הכי לא הוי טוקך לומר דבחזקת היתר עומדת.